

Magyar-kínai gazdasági kapcsolatok

Tartalom

Bevezető	1
Kína a globális gazdaság térképén	1
Jelentős importtöbblet jellemzi a magyar-kínai áruforgalmat	2
Jelentősen bővült a szolgáltatás-külkereskedelem forgalma	3
Növekvő kínai jelenlét a magyar gazdaságban	3
Már nincs közvetlen légi összeköttetés a két ország között	3
A Kínából érkező vendégek kis részt képviselnek a vendégforgalomból	4
Tízezer feletti a hazánkban tartózkodó kínaiak száma	4

Bevezető

A második világháború óta a magyar külgazdasági kapcsolatokban egyre fontosabb szerepet tölt be a Távol-Kelet. Ebben számottevő szerepe van a globalizációnak és a térség dinamikus fejlődésének. A távol-keleti országok közül kiemelkedik Kína, amely napjainkra az egyik legdinamikusabban fejlődő és egyben a világ második legnagyobb nemzetgazdaságává vált.

Kína a globális gazdaság térképén

Az 1990-es évek elejétől Kína fokozatosan a világgazdasági növekedés legfőbb hajtómotorjává vált. A politikai berendezkedését tekintve egypártrendszerű ország számos ágazatában, szektorában – és területileg is differenciáltan – ugyanakkor a piacgazdaság szabályai egyre szélesebb körben érvényesülnek. A gazdasági teljesítmény dinamikus, az elmúlt 20 évben a 7%-ot folyamatosan meghaladó bővülése következtében 2011-re Kína – az Egyesült Államok mögött – a világ második legnagyobb nemzetgazdaságává vált, és a globális GDP 15%-át állította elő. A 2009-ben elmélyülő pénzügyi-gazdasági világválságot követően a kínai gazdaság teljesítményének növekedése veszített dinamikájából. 2013-ban a kínai bruttó hazai termék 7,7%-kal emelkedett a megelőző évről, és ez volt az elmúlt 13 év legalacsonyabb növekedése. A lendületvesztés – a visszafogott külső gazdasági környezet mellett – leginkább a túlfűtött ingatlanpiac és hitelezési folyamatok következménye. 2011-ben a fogyasztói árak átlagosan 5,4%-kal emelkedtek, ami a monetáris politika mozgásterét szűkre szabta a gazdaságélénkítés terén. 2012-ben és 2013-ban az infláció mértéke a 4%-os inflációs cél alatti, 2,6% volt, ami hozzájárult a monetáris politika lazításához.

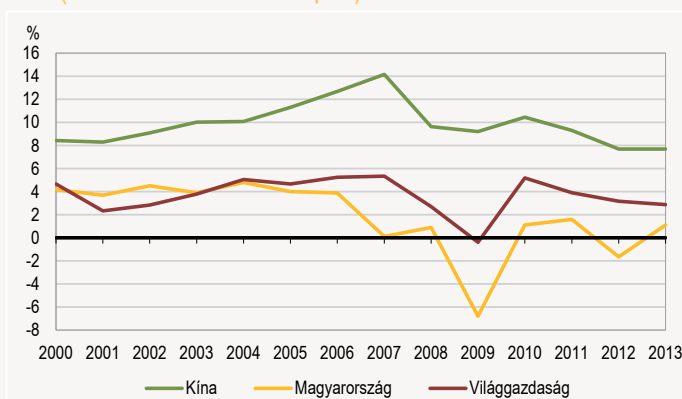
A dinamikus gazdasági növekedéssel párhuzamosan az ázsiai ország külkereskedelmi mérlegét – és ezáltal a folyó fizetési mérleget is – jelentős többlet jellemzi: 2013-ban 260 milliárd dolláros aktívum keletkezett az

exportforgalom 7,9 és az importforgalom 7,3%-os növekedése mellett. A közel 1,4 milliárd lakossal a világ legnépesebb országának minősülő Kína jellemzően ipari ország, amit erősít az olcsó munkaerő és az alulértékeltnek tartott kínai fizetőeszköz (jüan). Ezekkel is összefüggésben évek óta jelentős összegű tőke áramlik Kínába, 2012 végén a befektetett tőke állománya közel 833 milliárd dollár volt. (Ezzel egyidejűleg a – főként állami háttérű – kínai vállalatok is egyre jelentősebb mértékben fektetnek be külföldön.) A gazdaság szerkezetét tekintve a mezőgazdaság, valamint az ipar és az építőipar együttes aránya (2013-ban 10, illetve 44%) nagyobb, a szolgáltató szektoré (2013-ban 46%) alacsonyabb a fejlett államok átlagánál. Az elmúlt 10 évben a munkanélküliség aránya 4,0–4,5% közötti, 2013-ban 4,1%-os volt.

A dinamikus fejlődés, valamint a globális gazdasági-politikai folyamatokban betöltött meghatározó szerepe ellenére Kína nem tartozik a fejlett országok közé. A Nemzetközi Valutaalap számításai szerint 2012-ben az egy főre jutó – vásárlóerő-paritáson számított – GDP rangsorában Kína a 93. helyen állt a 185 megfigyelt ország közül. (Hazánk az 51. legfejlettebb állam.) Az ENSZ által számított Human Development Index (HDI) (2012-ben 0,699, a rangsorban a 101. legmagasabb) értéke alapján a távolkeleti állam a közepesen fejlett országok közé tartozik. (Magyarország ugyanakkor a 37. volt a ranglistán.) A Világgazdasági Fórum 2013/14-es versenyképességi rangsorában Kína a 29. helyezést érte el. (Hazánk ebben az összevetésben a 63. volt.)

1. ábra

A gazdasági teljesítmény alakulása (változás az előző évhez képest)

Forrás: Nemzetközi Valutaalap, World Economic Outlook adatbázis.

Jelentős importtöbblet jellemzi a magyar-kínai áruforgalmat

A Magyarország és Kína közötti gazdasági kapcsolatok lehetőségeit befolyásolja a nagy földrajzi távolság. Az elmúlt 20 évben a termék-külkereskedelem¹ területén volt a legélénkebb együttműködés a két ország között. Hazánk Kínával bonyolítja le a legnagyobb áruforgalmat az Európán kívüli országok közül.

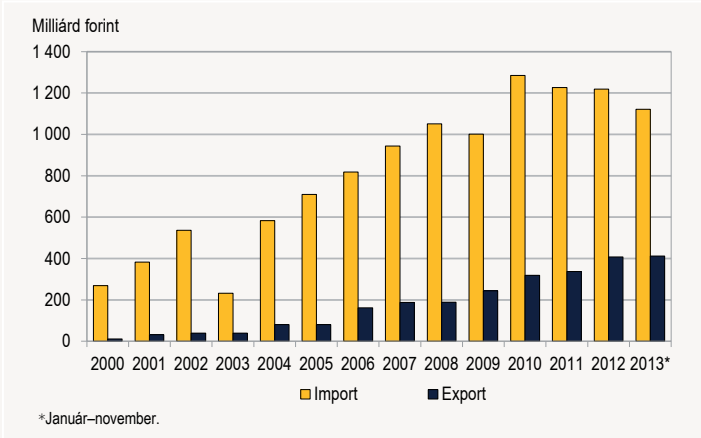
A legtöbb ázsiai relációhoz hasonlóan a magyar-kínai termék-külkereskedelem **egyenlegét** is deficit jellemzi. 2010-ig fokozatosan emelkedett a

¹Tajvan és Hongkong nélkül.

hiány mértéke, amikor is megközelítette az 1000 milliárd forintot. A következő két évben – a bővülő kivitel és a stagnáló behozatal következtében – viszont már csökkent az importtöbblet mértéke. A két ország közötti áruforgalomban 2012-ben 811,7, 2013 január–novemberében 709,1 milliárd forintos hiány keletkezett.

2. ábra

A magyar-kínai termék-külkereskedelem forgalma

Az **import** terén Kína az egyik legjelentősebb külkereskedelmi partnerországunk: 2005 óta a negyedik a rangsorban (kivéve a 2010. évi harmadik helyet). 2012-re a távol-keleti országból érkező behozatal részaránya a magyar importból több mint két és félszeresére, a forgalom értéke pedig több mint ötszörösére emelkedett 2003-hoz viszonyítva. A 2003 és 2008 közötti időszakban a kínai behozatal dinamikusán, évente átlagosan 24%-kal növekedett. A forgalom értéke 2010 óta 1200 és 1300 milliárd forint között mozog. 2012-ben 1218,9, 2013 január–novemberében 1121,3 milliárd forintnyi árut vásároltunk Kínából.

A Kínából érkező import szerkezete az elmúlt több mint öt évben nem változott jelentősen. A behozatal több mint felét a hűtő-technikai, hangrögzítő és -lejátszó készülékek adják. (E termékkör teljes behozatalának közel harmada érkezik Kínából, és aránya az elmúlt 10 évben jelentősen megemelkedett.) Bár még 2005-ben az import több mint harmadát adta a villamos gép, készülék és műszer, illetve ezek villamos alkatrésze termékcsoport, azóta viszont aránya a felére, 16%-ra esett vissza. Ezek következtében a **gépek és szállítóeszközök** 2004 óta 85–90%-át tették ki a Kínából érkező behozatalnak. A maradék részt – az elmúlt években 10–14%-ot – lényegében a **feldolgozott termékek** adják, amelyen belül jelentős a vegyi áruk részesedése.

Annak ellenére, hogy az utóbbi években 2 milliárd forintot meghaladó értékben importáltunk **élelmiszereket** Kínából, az arányuk mindössze 0,2–0,3% körüli a behozatalban. A **nyersanyagoknak**, valamint az **energiahordozóknak** elhanyagolható szerepük van az importban.

A Kínába irányuló **termélexport** értéke jelentősen elmarad az importétól, az ezredforduló óta viszont növekvő tendenciát mutat. 2012-ben 407 milliárd forintnyi árut értékesítettünk az ázsiai országban, ami a teljes magyar kivitel 1,8%-ával egyenlő. (A kivitel értéke 2000. évinek a 36-szorosa lett.) Ezzel – 2011-hez hasonlóan – a 15. helyen, az ázsiai országok közül az első helyen volt a tőlünk importáló országok rangsorában. A fokozatosan növekvő kínai értékesítésben szerepet játszik az is, hogy egyre aktívabban keressük a kapcsolatot a kínai gazdasági szereplőkkel. (2013 január–novemberében 412,2 milliárd forintnyi árut adtunk el Kínába.)

A kivitelben a legjelentősebb tételt a **gépek és szállítóeszközök** jelentik. 2004 óta az áruforgalom részesedése meghaladja a 80%-ot. (A termékcsoport külföldi értékesítéséből 2009 óta 2–3%-kal részesedik a kínai piac.) A főcsoporton belül a legnagyobb tételt az ipari összeszerelésre szánt, 1000 köbcentiméternél nagyobb térfogatú szikragyújtású, belső égésű dugattyús vagy forgódugattyús járműmotorok teszik ki, és 2012-ben a kínai exportunk több mint egyharmadát, valamint e termékek külföldi értékesítésének több

*A legalább 10%-os külföldi tulajdonrészrel rendelkező vállalkozások külföldi tőkéje.

mint 15%-át jelentették. Emellett jelentős részt képviselnek az erő- és nyomtatékátviteli berendezések, valamint az elektromos áramfejlesztő egységek és forgó áramátalakítók, valamint a járművek és azok alkatrészei. 2012-ben a **feldolgozott termékek** 16, a **nyersanyagok** 2,1%-kal részesedtek a távol-keleti országra értékesített áruk értékéből. A Kínába irányuló exportban az **energiahordozók** és az **élelmiszerek aránya** egyaránt csekély.

Jelentősen bővült a szolgáltatás-külkereskedelem forgalma

A Magyarország és Kína közötti **szolgáltatás-külkereskedelem egyenlegét** – az áruforgalomhoz hasonlóan – deficit jellemzi. 2006 és 2012 között mindössze két évben, 2007-ben és 2012-ben volt többlet. (A részegyenlegek közül az üzleti szolgáltatások területén folyamatosan szufficit volt.) A turizmust is tartalmazó szolgáltatás-külkereskedelem forgalma erőteljesen ingadozott 2006 és 2012 között, de ennek ellenére összességében élenkülés jellemezte: 2012-re az export értéke több mint duplájára, az importé pedig több mint 40%-kal emelkedett 2006-hoz képest. A szolgáltatás-külkereskedelem forgalma 2012-ben mindössze 2,8%-a volt a két ország között megvalósuló áruforgalomnak.

2010-ig emelkedett, 2011 és 2012-ben viszont csökkent a kínai cégek által a magyar partnereknek nyújtott szolgáltatások értéke. Az **importforgalom** 2012-ben 21,3 milliárd forintot tett ki. A forgalom döntő részét a szállítási szolgáltatások jelentették, melyek aránya 2006 óta 64 és 86% közötti, 2012-ben 67% volt. Az üzleti szolgáltatások részesedése hullámzott, 2006–2012-ben 9,3 és 23% közötti, 2012-ben 22% volt. A turizmus aránya 10, a kormányzati szolgáltatásoké 5% alatt volt a vizsgált időszakban.

A Kínába irányuló **szolgáltatásexport** értéke 2006 óta növekvő tendenciát mutat. 2012-ben 24,5 milliárd forintnyi értékben nyújtottak szolgáltatást magyar vállalkozások kínai partnereknek. A kivitel jelentős részét az üzleti szolgáltatások adják, amelyek aránya 2006 és 2012 között 64–76% között ingadozott, 2012-ben pedig 76% volt. Jelentős arányt képviselnek a szállítási szolgáltatások is: a vizsgált időszakban 21–36% közötti, 2012-ben 21%-os volt e szolgáltatásfajta részesedése. A kormányzati szolgáltatások aránya ugyanakkor egyik évben sem haladta meg a 3,2%-ot.

Növekvő kínai jelenlét a magyar gazdaságban

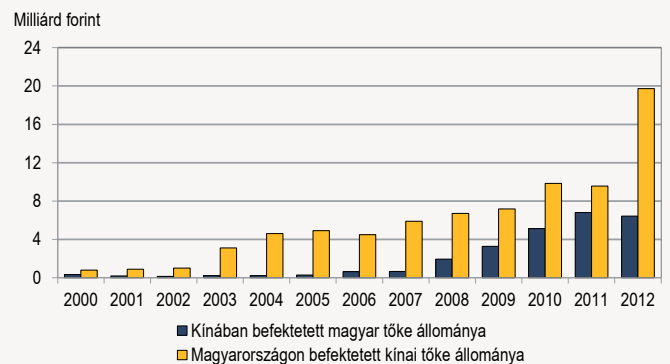
Az elmúlt évekre jellemző intenzív kínai működőtőke-kiáramlásnak Magyarország nem kiemelt célpontja. Ennek ellenére az ezredforduló óta a **kínai befektetések** nagysága² növekvő tendenciát mutat hazánkban. 2012 végén a tőkeállomány 19,7 milliárd forintot tett ki, valamelyest meghaladva a teljes külföldi működőtőke-állomány 0,1%-át. A kínai tőke jelentős részét néhány feldolgozóipari ágazatba fektették be.

A Kínában befektetett **magyar tőke** állománya 2012 végén 6,4 milliárd forint, a külföldre kihelyezett magyar tőke 0,1%-a volt. 2006 óta jelentősen növekedett a magyar vállalkozások befektetési aktivitása Kínában, 2006 és 2012 között mintegy tízszeresére emelkedett a tőkeállomány.

3. ábra

A befektetett tőke állománya*

(év végén)

*A legalább 10%-os külföldi tulajdonrészrel rendelkező vállalkozások Kínából befektetett tőkéje.
Forrás: Magyar Nemzeti Bank.

A kínai irányítású külföldi leányvállalatok száma 2008 és 2010 között folyamatosan növekedett, 2011-ben csökkent és 275 ilyen vállalkozás működött hazánkban. (2008 és 2011 között a kínai gazdasági társaságok az összes külföldi leányvállalat 1–2%-át jelentették.) A kínai irányítású cégek jellemzően kevés embert foglalkoztatnak, és a gazdasági teljesítményük is elmarad a külföldi leányvállalatok átlagától. 2011-ben mindössze 890 főt alkalmaztak a kínai irányítású vállalkozások.

Az ágazatok közül a kereskedelem, gépjárműjavítás aránya a vállalkozások és az alkalmazásban állók száma, valamint az egyes gazdasági teljesítménymutatók terén egyaránt jelentős a kínai irányítású cégek körében. 2011-ben ugyanakkor a feldolgozóipar szerepe is jelentősebb lett, miután a Wanhau Csoport az év elején teljes irányítást szerzett a BorsodChemben, a korábbi tulajdonosok valamennyi részvényének megvásárlásával³. A kazincbarcikai székhelyű vállalkozásnak nagy súlya van a hazai műanyag alapanyagok gyártásában. Emellett kiemelkedő még az infokommunikációs termékeket és szolgáltatásokat nyújtó Huawei Technologies, amely Pécsen és Komáromban gyártóüzemmel, Budapest térségében pedig logisztikai központtal rendelkezik⁴.

Az egyik legnagyobb kínai pénzintézetnek számító Bank of China a középkelet-európai régióban egyedül hazánkban tart fenn fiókját⁵. A pénzügyi vállalkozás magyarországi jelenlétében szerepet játszik a Magyarországon tartózkodó kínaiak magas száma is.

Már nincs közvetlen légi összeköttetés a két ország között

A két ország közötti áruforgalom leginkább több szállítási mód együttes igénybevételével zajlik. Az áruszállítás legjellemzőbb módja a tengeri, és a közúti vagy vasúti szállítás kombinálása.

A magyar nemzeti légitársaság leállítását megelőzően Budapest és Peking között **közvetlen menetrend szerinti légi járat** üzemelt⁶. 2007 és 2011 között mindegyik évben meghaladta a 100-at irányonként a menetrend szerinti indított járatok száma a két főváros között. 2012-ben viszont már csak 15 alkalommal történt oda-vissza személyszállítás. A szállított utasok száma 2012-ben közel 5 ezer fő volt, azt megelőző években 38 és 58 ezer között mozgott. A Budapest–Peking járat a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér forgalmának csekély részét adta: 2007 és 2012 között az összes menetrend szerinti járat és a szállított utasok számában sem haladta meg az 1%-os arányt. Ezen kívül még Shanghai és Budapest között állt fenn közvetlen légi kapcsolat, de csak 2010-ben, amikor is mindössze 33 járatot indítottak.

³ Forrás: BorsodChem honlapja.

⁴ Forrás: Huawei Technologies honlapja.

⁵ Forrás: Bank of China honlapja.

⁶ A Magyarország és Kína közötti légi forgalom vizsgálatánál Hongkongot figyelmen kívül hagytuk.

⁷ A népszámlálás során a nemzetiségre és a nyelvi kötődésre a válaszadás önkéntes volt.

A Kínából érkező vendégek kis részt képviselnek a vendégforgalomból

A Kínából érkező **vendégek forgalma** a kereskedelmi szálláshelyeken az elmúlt években fokozatosan növekedett. 2012-ben a kínaiak 128 ezer vendégéjszakát töltöttek el a kereskedelmi szálláshelyeken, ennek 96%-át szállodákban. A kereskedelmi szálláshelyek, valamint a szállodák külföldi vendégforgalmából a kínaiak aránya 1,1, illetve 1,3% volt. (2005-ben a kínai vendégek még csak 35 ezer vendégéjszakát töltöttek a magyar kereskedelmi szálláshelyeken.)

Tízezer feletti a hazánkban tartózkodó kínaiak száma

A társadalmi kapcsolatok fejlődése, mélysége általában elősegíti két ország között a gazdasági kapcsolatok erősödését. Mindez megmutatkozhat a kultúra vagy éppen az oktatás területén is.

2013. január elsején 11 504 kínai állampolgár tartózkodott hazánkban, az itt tartózkodó külföldiek 8,1%-a. Számuk az ezredfordulóhoz képest megduplázódott, és több mint öt éve meghaladja a 10 ezer főt.

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján⁷ a lakónépességben belül 8852 fő rendelkezik kínai állampolgársággal, ugyanakkor 6770 fő vallotta magát kínai nemzetiségűnek. (A 2001. évi népszámlálás során az előbbieket száma 4057, az utóbbiaké 2915 fő volt.) A **kínai nemzetiségűek** a magyar népesség 0,07%-át teszik ki. A legtöbben, 4982-en a fővárosban élnek, ahol a népesség 0,3%-át adják. (A budapesti nemzetiségek 3,7%-a kínai.)

A népszámlálási adatok szerint hazánkban 12 163 fő beszéli a **kínai nyelvet**, közel kétharmaduk külföldön született és nem magyar állampolgár. Mindössze 2208 olyan válaszadó volt, aki magyar állampolgár és Magyarországon született.

A 2012/2013-as tanévben a hazai **felsőoktatási képzésben** (minden szintet és munkarendet figyelembe véve) 331 kínai állampolgár vett részt. E hallgatók száma a korábbi két tanévhez képest emelkedett: a 2010/2011-es tanévben 272, 2011/2012-ben pedig 290 kínai tanult Magyarországon. Néhány felsőfokú oktatási intézményben – például az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, a Miskolci Egyetemen vagy a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen – működik olyan intézet vagy központ, ahol a hallgatók a Kínával kapcsolatos ismereteket és a kínai nyelvet sajátíthatják el, valamint kínai ösztöndíjprogramban vehetnek részt. A fővárosban ezen kívül még működik egy magyar-kínai két tanítási nyelvű általános iskola is.

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Információs szolgálat](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789

www.ksh.hu